

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4:50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Atentatorii.

Acuza infamă, ce ne-a asvâr-
lit-o presa jidano-maghiară, în le-
gătură cu atentatul dela Dobrițin,
s'a repetat — fie spusă aceasta spre
gloria parlamentarismului — și în
Cameră.

Faimosului Polonyi, care pe
vremuri a ajuns și în fotoliul mi-
nisterului de justiție — de unde s'a
depărtat cu o grabă tragi-comică
— îi revine gloria tristă de a fi ri-
dicat, în Casa țării, acuza că aten-
tutul dela Dobrițin e opera Româ-
nilor ultraiști.

Din norocire n'a aflat aderenti
decât la opoziție; partidul governa-
mental l-a contrazis, prezidentul i-a
detras cuvântul.

În numele partidului nostru,
dl *Vaida-Voevod* a respins acuza,
ripostând, între aplauzele majorității
din Cameră, că dacă e vorbă de
atentatori, aceștia nu sunt a se
căuta în șirurile noastre, *ci tocmai
în partidul domnului Polonyi*,
căci doar dintre ei a răsărit acel
fanatic Kovács Gyula, care în
plenul Cămerii, a descărcat focuri
de revolver asupra actualului mi-
nistru-prezident Tisza, pe atunci
prezident al Cămerii.

Acuzei luate din vânt a lui Po-
lonyi dl *Vaida* a răspuns cu un
fapt.

Și dacă prezidentul camerii nu
i-ar fi detras cuvântul și dsale —
căci i-a dat voie să vorbească numai
în chestie personală, — dl *Vaida* ar fi
putut să mai adaugă încă un fapt,
lângă cel pomenit de dsa, spunând:
„Atentatorii și *dinamitarzii* sunt
a se căuta în tabăra acelor, cari
au mai operat și cu alt *prilej* cu
dinamită. Să ne aducem aminte de
atentatul cu dinamită dela Blaj, când
Piatra libertății și crucea din dealul
vilor au fost aruncate în aer! Cine

a comis acest atentat? Nu-ți mai
aduci aminte, domnule Polonyi,
căci erai pe atunci la putere cu
coaliția D-Tale? Nu cumva au ope-
rat și aici valahii dinamitarzi?”

Și povestea s'ar mai putea în-
tinde fără multe efortări de memorie,
înșiruind victimele nevinovate dela
alegeri etc.

Dar o lăsăm deocamdată, ales
că și acuza absurdă a foilor ma-
ghiare se aude acum pe un diapazon
neasemănat mai scăzut, observân-
du-se cât de colo, că nu mai cred
în această scornitură nici chiar
cei ce au iscodito!

S'a trecut vremea, când lumea
se mai poate îmbăta cu apă rece și
sforăitoare tirade polonyiane!

Procesul rutenilor. Procesul rute-
nilor, după două luni și trei zile s'a ter-
minat ieri — Marți în 3 l. c. — la orele
12 a. m. când li-s'a comunicat și sentința
celor osândiți.

La cetirea sentinței au fost aduși în
sală, între sulite — acuzații, cărora li-s'au
dictat pedepsele următoare:

Alexandru Kabalyuk, pentru agitație
religioasă și în contra statului a fost pe-
depsit 4 ani și 6 luni închisoare de stat și
100 cor în bani; *Mihail Palminec*, tinărul,
Ilie Fircsák. *Stefan Kemény*, *Dumitru Pe-
tróczi*, *O. Husmány*, *Dumitru Popoviciu* la
câte 2 ani și 2 eventual 6 luni închisoare
de stat; *George Voropciuc*, *Ciril Procop* și
F. Muzgur la 1 an și 6 luni și alții a căror
pedeapsă nu trece peste un an.

Treizeci și doi dintre acuzați au fost
judecați și pedepsiți iar douăzeci și trei au
fost puși pe picior liber.

Judecătoria din Sighetul-Marmației e
păzită de jendarmi, ca să se evite vre-un
eventual atentat.

Atentatul din Fiume. Cinci luni
au trecut de când atentatori necunoscuți au
voit să asvârle în aer cu dinamită palatul
governorului din Fiume. Se crede, că fapta
s'a comis din motivul ca nimicind arhivul
să nimicească și lista alegătorilor. Repre-
zentața a fost disolvată. Alegere nouă s'a
făcut alaltăieri. Maghiarii s'au abținut dela
vot cu toții. Invingător a reușit partidul
Zanella. Guvernorul, contele *Wickenburg*,

înainte de alegeri primi mai multe scrisori
anonime cu conținut amenințator, că dacă
bomba din trecut n'a fost de ajuns va urma
două și altele.

Palatul îl păzește poliția. Cu toate
acestea zilele trecute s'a comis al doilea
atentat, dar fără rezultat. Locuitorii din
străzile *Via Buonarotti* și *Pomeria*, seara pe
la 11 ore, au simțit o sguditură puternică.
La început au crezut că-i cutremur de pământ.
A fost însă o bombă mai mică
aruncată în grădina guvernorului, unde n'a
produs afară de zguditură nimic alt rău.

Foile italiene au divulgat știrea că ini-
țiatorul atentatului ar fi însuși guvernorul,
contele *Wickenburg*, care întrebând fiind în
chestie a spus că:

Mai înainte cu trei săptămâni iarăși
s'a aflat o dinamită la intrarea din jos a pala-
tului, iar referitor la svonul ce l'au lătit fo-
ile italiene și-a exprimat cea mai mare in-
dignație. Dealtcum contele încă în decursul
noptii a făcut arătare ministrului președinte
despre celea întâmplate.

Gazetele din urmă aduc știrea că a-
tentorul a fost deținut în persoana lui *Beleli
Arduino*, pietrar din Ancona. El a mărturi-
sit faptul.

Tratatul româno-maghiare în dietă.

Vorbirea contelui Tisza.

(După notele stenografice).

(Continuare și fine).

Autonomia bisericească.

S'a vorbit și despre autonomia bise-
ricilor. Despre aceasta cred, nu trebuie să
spun mult. Dacă cearcă mai cu deamă-
nuntul stimații colegi deputați români, sau
vre-un membru aparținător unei biserici
române, ori întreagă opinia publică româ-
nească din patrie; se vor convinge toți, că
în Ungaria, autonomia bisericii greco-orien-
tale și a celei sârbești, e unică în felul ei.
Acum eu, când trebuie să mă ocup cu
chestiunile mai însănuate de organizație ale
bisericii române, îmi țin de datorință să vă
fac cunoscută organizația bisericii ortodoxe
de pe teritoriul altor state. și rog pe
toți câți îi interesează această chestie, pri-
vească organizația bisericii ortodoxe în
Sârbia, România, dar nu vorbesc tot așa și
despre cei din Rusia — și atunci să facă
comparație între drepturile pe cari le au

bisericile românilor din Ungaria și între drepturile pe cari le are elementul laic din România. (Așa e! în dreapta).

Guvernul, foarte natural, respectă drepturile bisericii greco-orientale române și autonomia ei fără păreche în toată lumea.

„Chestiunea autonomiei provinciilor greco-catolice de Alba Iulia și Făgăraș se va rezolva alături cu autonomia romano-catolicilor, guvernul însă n'are nimic în contra, ca la rezolvirea aceleia să fie luate în considerare dreaptă deosebitele raporturi ale bisericii amintite. Despre aceea însă, ca ei separat să-și organizeze autonomia lor, după părerea mea nu poate fi nici vorbă. Chestia aceasta trebuie s'evoluat atunci când se va rezolva în general autonomia maghiarilor catolici. Aceasta depinde în primul rând de factorii bisericești competenți, guvernul încă nu va respinge ca raporturile speciale ale diecezelor să fie luate în dreaptă socotință (Aprobări în dreapta).

Aici sub roza amintesc — despre prin foi încă s'a vorbit mult — că despre înființarea de episcopate noi n'a fost vorbă. S'a vorbit despre chestia înființării episcopiei greco-orientale maghiare și am declarat, că guvernul de prezinte cu chestia aceasta nu se ocupă, aceea n'are de gând să o înființeze acum, cât pentru viitor absolut nu voiește să-și lege mâinile în nici o direcție (Aprobări în dreaptă și în mijloc).

Dieceza de Hajdudorogh.

„Pe urmă împărțirea diecezei de Hajdudorogh pe lângă o procedură garantată pe deplin, se va lua sub revizuire și se vor lecui greșelile obvenite“. (Aprobări).

On, casă! Cu chestia aceasta ne-am ocupat mai amănunțit și afacerea e limpe-

zită cât de bine. Afirmatiunea lor, că s'ar fi încorporat peste patruzeci de mii de români, fără îndoială trece peste adevăr. În schimb e adevărat, că în partea ostică a diecezei s'au încorporat la dieceză câteva parohii, dar numărul acestora e foarte mic, în cari majoritatea sunt români, așa că după datele, cari le avem noi și după datele statistice, s'ar putea aduna o masă compactă, constatătoare din 10,000 — 12,000 de suflete, din cari nouă părți sunt români și numai o parte maghiari. Deci eu cuget, că n'ar fi nici un motiv, să-i constrângem să aparțină diecezei maghiare, ci să-i redăm diecezelor de mai înainte, diecezei de Oradea-Mare, Blaj și Gherla.

La începutul înființării s'au făcut greșeli. Au rămas afară atari parohii în cari majoritatea o formează maghiari, precum și orașe-centre (Adevărat! Așa e), în cari azi numărul greco-catolicilor maghiari se urcă la mii și mii și în cari există deja baza înființării unor parohii greco-catolice maghiare înfloritoare. — Cred că această chestie trebuie rezolvată conșiderându-i ambele părți. — (Vii aprobări). Cred, că trebuie să restituim acele parohii în cari majoritatea sunt români, în schimb trebuie să adnexăm diecezei de Hajdudorogh parohii în cari majoritatea locuitorilor sunt maghiari. (Aprobări). Cred, că această chestie cu o bunăvoință împrumutată pe baza aceasta se poate rezolva satisfăcând pe toți, iar episcopia de Hajdudorogh își păstrează aproape teritoriul său de azi, cu deosebirea, că cu 8—10—12 mii vor fi mai puțini români și tot cu atâtea mii, dieceza va avea mai mulți maghiari în sinul său. (Adevărat! Așa e). Și dacă nu ne punem pe punct de vedere agresiv, cred, că e adevărat atât din punct de vedere românesc cât și unguresc. (Drept! Așa e).

Nereușita pertractărilor.

Cu aceasta am terminat șirul notițelor mele. (Se auzim, se auzim). Acum să-mi permiteți să rezumez în scurt celea spuse (Să auzim, să auzim).

Am fost în speranță, că tot cât am spus și tot aceea ce am pertractat amănunțit și am vorbit personal în o serie de convorbiri intime și îndelungate, vor servi ca suficiente motive, că partidul național-român să-și modifice programul, pe baza căruia singur și-ar putea asigura rezultatul deplin. Am crezut aceasta și orșicare priutor nepreocupat trebuie să spună că — în vorbirea asta foarte lungă, nu-i nimic ce ar schimba organizația de drept a statului maghiar de azi, nimic ce ar putea schimba caracterul național, ce ar lipsi politica maghiară măcar de o singură putere, de o singură poziție puternică, și cu toate acestea împreună, ar putea fi o bază înșămnată în patrie pentru validitatea, materială, culturală și socială a românilor, ca ei să se simțască mai bine în țara aceasta, să poată satisface mai bine datorința față de neam și față de patrie (Adevărat! Așa e.), m'am împăcat în gândul ca pe conducătorii partidului național român, să-i conving că ei atunci lucră corect, când din dispozițiunile puse în prospect, vor primi consecuențele dorite de mine. Recunosc că chestia, din punctul lor de vedere e împreună cu mari greutăți. Prima e pierderea, ce din punctul de vedere al validității politice, o sufer din cauza, că s'a făcut o nouă împărțire a cercurilor electorale. Și eu aș rămânea neplăcut surprins, fiind în situația lor, văzând, că numărul celor 42 de cercuri electorale, în cari majoritatea sunt români, s'au scăritat la 27. Și cu toate, că pe viitor pot să sper la mai bine, nu mă mir, că această împrejurare pe ei i-a deprimat. Cu inima liniștită iau asu-

FOIȚA.

Carmen Sylva.

(Continuare și fine.)

Acestea distinse calități i-au răspândit numele reginei peste toată lumea. Foarte casele domnitoare îi căută prietinia. Castelul Peleş a avut de oaspeți capete încoronate și moștenitori de tron a celor dintâi state din Europa. Cei mai distinși savanți și artiști s'au ținut de fericire să se prezinte înaintea acestei regine din povești.

Ultimile evenimente petrecute în România cu mobilizarea și flagelul grozavei holere ni-a dat prilej să-o vedem pe nobila regină iar la postul ei de mamă a răniților îngrijind și ajutând, și după marea pildă, moștenitoara de tron principesa Maria însoțită de câteva dame de onoare a cutreerat satele românești împărțind ajutoare văduvelor ostașilor pieriți pe câmpiile Bulgariei.

III.

Iată în scurt faptele de căpetenie din viața Reginei Elisabeta. Ne mai restează să o considerăm și în opera ei literară, o latură a personalității sale cu care a pătruns în pătura cultă a tuturor neamurilor mai de seamă.

Carmen Sylva e pseudonimul Reginei scriitoare, reginei literate.

Hărăzând dela străbuna sa talentul de a scrie, tinera princesă la vârsta de 9—10 ani scria poezii de ocazie, la 12 ani să încearcă să scrie nuvele și la 14 ani drame. Nime dintre ai săi nu știa, că mica prințesă să îndeletnicește cu poezia și cu scrisul. Pentru tot ce lucra pe acest teren păstra cea mai mare discrețiune. — Ziarul său cuprinde toate inspirațiile geniului său poetic până pe la 1880, când începu să-și publice lucrările. Unii susțin, că moartea ficei sale, alții spun, că bardul nostru dela Mircești, căruia îi purta o deosebită afecțiune, a îndemnat-o să-și publice lucrările.

Dela 1880 până la 1895 — într'un sfert de veac — publică aproape 50 volume, din cari iese la iveală puternica sa personalitate literară și deosebitu-i talent de artistă și scriitoare. — A scris în toate genurile: povești, romane, nuvele istorice, autobiografie, tragedii, comedii etc. Superioară însă a rămas în poezie și în povești. — Când Carmen Sylva ia condeiul în mână, aceasta o face fiindcă are ceva de spus, ceva ce-i este totdeauna inspirat de vre-un nobil sentiment sau de vre-o idee generoasă. Bibliografi spun, că scrierile Carmen Sylvei sunt traduse în limbile: armenească, daneză, engleză, franceză, italiană, neerlandeză, română, rusă, sârbă, spaniolă, suedeză, ungu-

rească. În acest tablou al răspândirii operelor Carmen Sylvei România e reprezentată prin peste 25 traducțiuni.

Indată dela început o ademeniră cântecelor noastre populare, poveștile și legendele, încât să hotărî să le destăinuiească Germaniei prin condeiul ei dibaci. Scrie Poveștile Peleşului și De prin Veacuri, dedicată lui Alesandri, cu piese ca: Fiica lui Decebal, Insula Șerpilor, Bucur, Mama lui Ștefan cel mare, Pietrile Doamnei, etc. În cea mai mare parte din acestea povești, cari nu sunt decât jalnicile episoade ale istoriei noastre, se află pe lângă exemple și modele de cel mai înflăcărat patriotism, comori de neprețuită poezie. Robia Peleşului, De prin veacuri, sau meșterul Manole, sau Mărioara sau În luncă, sau Bucureștii, sau Cuvinte sufletești, sau multe nuvele, povești, poezii scrise de C.S. în l. străine și vorbind de România, prețuesc pentru noi mai mult, decât acele volume în care limba română e nevoită a istorisi pățaniile unui suflet străin de noi, de aspirațiunile noastre, de trecutul sau prezentul nostru — zice pe dreptul unul din criticii operei Carmen Sylvei. Carmen Sylva a tradus în nemțește o mulțime de poezii românești: din Alesandri, Eminescu, Bolintinean, Candiano Popescu, Konaki, Negruzzi și Șerbănescu. Șapte din lucrările Carmen Sylvei se ocupă cu dragoste și entuziasm de viața poporului român de trecutul său (De prin veacuri), de legendele

pra-mi rezonabilitatea din punctul de vedere al păcii naționalităților, al cărei principiu îl voiu avea totdeauna și în toate împrejurările înaintea ochilor, căci deslegarea aceluia, precum am spus ieri mai amănunțit obiective îl țin de corect, pentru că între actualele raporturi de față e corespunzător, (Vii aprobări) și că această rezolvare din punctul lor de vedere cuprinde în sine primele condiții de îmbunătățire, (Vii aprobări) întrucât raporturile de putere le vor putea modifica cu ajutorul culturii spre binele lor.

Eu cred, că de vor primi pacea, cred că dacă vor fi dat guvernului prilej ca pentru dezvoltarea culturii românești să facă tot ceea ce poate să facă, dacă înceată agitațiile naționale, căci până durează acestea nu poate face nimic: (Așa e! Așa e! Vii aprobări) cred, că cu aceasta ar fi accelerat aceea dezvoltare culturală, ce le deschide mai mult calea pe terenul validității politice. (Așa e! Așa e! Vii aplause).

De altă parte admit încă o chestiune, care psihologiceste le-a îngreunat situația, și aceasta se referă la executarea legii de naționalități. — Doar, On. Casă, impresia mea — probabil mă înșel, dar impresia mea e aceea — că de ași fi zis și numai pe jumătate sigur, că executăm legile noastre existente, și n'ași fi lăsat chestia în voia împrejurărilor, că vorbele aceste de jumătate adevărate se vor preface poate verosimile, eu cred, că ași fi ușurat poate mult împăcarea (Așa e!); cred, că în cazul acesta stimății domni deputați s'ar fi apropiat mult de o hotărîre. (Așa e!)

Dar recunosc, că ar fi fost un joc frivol, dacă în afacerea asta așa de însemnată și gingașă aș fi voit să trec așa ușor peste greutățile chestiunii (Vii aprobări) și am crezut, că dacă voiu și risca reușita momentană, rezultatul acela decisiv, pe care îl

văd că se apropie — doar în viitorul îndepărtat, poate atunci când noi nu vom mai fi — dar care trebuie să se apropie, căci trebuie să vină, o pretinde aceasta însaș noima, ce e ascunsă în interiorul afacerii. (Așa e! Așa e!) și în interesul căreia ori va succede pasul acesta, ori nu, vreau să îndeplinesc o muncă cinstită de pionier (Vii aplause). Din punctul de vedere al reușitei decisive, am ținut de procedură corectă, dacă voiu privi la toate greutățile și voiu descoperi ori ce adevăr eventual neplăcut. (Vii aplause).

Privind apoi lucrul din acest punct de vedere, nu pot să omit cu tăcerea, că singuraticele dispozițiuni a legii din 1868, și încă dispoziții foarte însemnate, nu se pot executa. Nu se pot executa din motivul, că legea din 1868 e manifestarea idealistică a sentimentului ridicat a națiunii maghiare chemată din nou la libertate.

Legile din 1868 națiunea maghiară le-a adus în credința, că demonstrația aceasta a fraternității va afla resunet, (Drept! Așa e!) că cetățenii nemaghiari ai acestei țări vor recunoaște cu recunoștință această temelie legală, că va fi delăturată orice neînțelegere, orice ură, orice atac îndreptat împotriva întregității teritoriale a statului maghiar și a națiunii politice a națiunii maghiare.

Rezultatul a fost o crâncenă desamăgire. (Așa e!) Legea aceasta au hulit o, au numit-o lege tirană; și în potriua aceasta mulți dintre cetățenii nemaghiari din patrie au început agitații mari. Agitația s'a început în patrie, a ponegriț națiunea în toate locurile; s'a început și în atari cercuri austriace, dela cari așteptam anumite protecții și în marea opinie publică europeană (Așa e!) s'a început lupta.

Oare maghiarii, reformele acelea, pe

care voiau să le aplice fraților, nu dușmanilor, puteau să le introducă între astfel de împrejurări fără să se sinucidă? (Adevărat! Așa e!) A trebuit să cercăm alte directive să marcăm caracterul național al statului maghiar pe alte terene, pe terenul instituțiilor, în legislațiune și administrațiune, a trebuit alcătuită aceea organizație cu caracter maghiar, care este structura necesară a dezvoltării acesteia de un jumătate de secol, și care a trebuit să urmeze, căci toate premisele direcției contrare sau dovedit de false și pentru că ar fi fost nebunie și sinucidere — repet — ca statul maghiar și națiunea maghiară să execute legi, cari s'au adus pe premise false. (Aprobări).

Acum deci pe baza aceasta trebuie să înaintăm și aranjamentul legal, ce există, și la care se referesc principiile de limbă, pe cari am avut fericirea să le înșir prea amănunțit în vorbirea mea poate lungă, aceea trebuie să o susținem, și mai adaug, din caz în caz, după cum pretinde lipsa trebuie să le cuprindem în alte legi noi, ca să încețeze anomalia, ca împotriva stării faptice să se facă provocare la legi vechi, trecute în desfetudine să se poată face provocare numai la legile vigente.

Pe teren cultural pentru școli și pentru limba din administrație trebuie să aducem legi și ordinațiuni, cari să corespundă stărilor de azi (Aprobări). Ordinațiunile acestea vor asigura pe terenul administrațiunii validitatea limbii maghiare, vor asigura limba de propunere maghiară în școlile maghiare de stat, dar cu o cale — precum am avut fericirea de a spune — vor asigura și pretenșiunile acele juste, pe cari cu drept cuvânt le poate nutri fiecare cetățean nemaghiar, ca la autoritățile publice să-și poată valida, să-și poată spune plângerea, să-și poată expune punctul său de vedere; și vice-versa pe

sale (Poveștile Peleşului), de cântecele sale (Cântece din valea Dâmboviței).

Pe urma acestor lucrări, academiile de științe și societăți liberare grăbesc s'o proclame membru de onoare. — Astfel ajunge presidentă de onoare a societății franceze: Les Amis de livres. La 1881 Martie 30 e aleasă membră de onoare a academiilor din București, unde în 25 Martie 1890 Regina Elisabeta ia cuvântul între aplausele tuturor și citește „Visul Poetului“, cu introducerea: „Glasul femeii nicăiri nu sună mai frumos ca la vatra ei, în mijlocul copiilor ei. Mie însă Dumnezeu mi-a fatins vatra și mi-a mărit-o. Oare dulcea mea țară cu cetele ei mândre de copii, cu toți Românii dintrânsa, nu e pentru mine o vatră mare și scumpă? Dacă m'am hotărît deci a vorbi o fac fiindcă sunt la vatra mea, în mijlocul copiilor mei. Ce am să vă citesc astăzi nu este decât o poveste cu bălauri și cu voinici viteji. Dacă vorbind nu țin fusul în mână, mă voiu cerca totuși a toarce un fir lung și subțire din care ascultătorul bine gânditor va putea țese o pânză trainică și frumoasă.“ —

La 1882 publică la Paris „Cugetările unei regine“, pe cari Academia franceză li-a încoronat cu premiul Botta apretiate fiind de către secretarul perpetuu dl Camile Doucet în chipul următor: „Aceste cugetări erau cu adevărat cugetările unei regine, ale unei regine iubitoare de litere și de artă, filo-

sofă și poetă, înainte de toate femei, și care par'că vorbește de ea însași când zice: sunt femei maiestose și curate ca lebăda, jignește-le, vei vedea penele lor sbărlindu-se o clipă, apoi ele se vor întoarce în tăcere pentru a să adăposti în mijlocul undelor“.

Publică mai multe articole asupra României în marile reviste periodice din străinătate în cari, scriind despre „Femea română“, zice: „Frumseța femeii române a fost mult timp renumită. Dar nu să știa nimic despre energia, bărbăția, devotamentul ei, căci istoria acestei țări e aproape necunoscută în Europa“ etc.

În ziua de 1 April 1891 cu prilejul jubileului de 25 de ani al Academiei române M. S Regina citește în ședința solemnă o povestire istorică, intitulată „Sola“, în care înfățișează în admirabile tablouri o serie de momente din luptele dintre Romani și Daci. —

La 1904 întreagă familia regală face o călătorie pe Dunăre. — Calea aceasta e o cale de triumf. Poporul românesc din depărtări kilometrice aleargă în vesminte de sărbătoare să vadă față în față pe scumpii săi Suverani. Impresiile acestei excursiuni li-a depus în pagini neuitate cu titlu „Pe Dunăre“, în care de repetite rânduri aduce laude și preamăriri țaranului român ridicându-i calitățile. În deosebi ca totdeauna o fascinează copiii, a căror mamă bună a fost și este. Iată cum să exprimă despre

copiii români: „O deosebită bucurie a mea sunt ochii copiilor din România. Așa ochi nu se mai văd nicăiri, trecând dela negrul cel mai închis, prin câpriu și verde până la albastrul giugaș, dar totdeauna enorm de mari, mult mai mari decât obrăjorii cei plâpânzi, în cari stau prinși ca niște stele și de unde te privesc așa de umezi încât ți-se topește inima. Admirabili ochi românești!“ —

Versurile reginei ca Valuri alinate și altele sunt redade în românește de poeții noștri G. Coșbuc, St. O Iosif.

Din întreagă opera literară a Carmen S. transpiră sinceritatea, și un umanism profund, în tocmai ca la Tolstoi.

Timpu nu ne îngăduie să stăruim asupra singuraticilor lucrări a Carmen Sylvei publicate în românește. E constatat însă că toate lucrările reginei poete sunt pline de idei sublime, îmbrăcate într'un limbaj bogat, în stil ușor, plin de frumseți poetice și de figuri sensibile. Drept pildă vom cita din poveștile Peleşului, pe cea dintâi „Peleşul“, o adevărată perlă, un exemplu de cea mai nimerită personalificație.

Și acum vrând să încheiu vă rog mult să citiți și să aprofundați opera ilustrei Carmen Sylva, care e în măsură să ne procureze cea mai frumoasă distracție sufletească.

Atât de multe sunt pildele, cari înalță sufletul și moralul omului, încât cei-ce fi

terenul instrucțiunii români să-și poată asigura existența și dezvoltarea culturii lor.

E incontestabil însă că stimații domni au avut o poziție foarte grea, când le-am cerut, ca față cu un astfel de guvern să se pună pe punct de vedere cu program nou sau modificat, căci un astfel de guvern n'a făcut altceva decât aceea ce au făcut antecesorii săi, fără poate a fixat mai lămurit punctul său de vedere (Adevărat! Așa-e! Strigăte: Cinstit), că unele dispoziții absolute ale legii de naționalități și în urma agitației naționaliste lipsite de putere și condiții morale, nu e aplicat a le executa.

Toate împrejurările aceste au avut de urmare, că comitetul partidului național român a adus hotărîrea apărută în foi și cunoscută de noi toți. Că rezoluția aceasta s'a adus astfel, repet, o regret mult, dar pentru aceea și în situația asta, trebuie să spun c'ar fi greșală dacă am considera de puține rezultatele la cari s'a ajuns în urma schimburilor de idei de nu an pe seama viitorului.

Constat, că convorbirile acele, cari ore de rând le-am avut laolaltă, au lăsat în inima mea amintiri plăcute.

Recunosc și am convingerea c'am stat de vorbă cu atari bărbați, cu cari nu consimesc în multe privințe, de cari — durere — încă și azi mă desparte un contrast adânc în multe chestiuni foarte însemnate, cu cari nu țin de imposibil, deși regret, că în lupta politică viitoare vom putea ajunge în mari contraste, dar cari cu o obiectivitate deamă de stimă esepționând cu deservărire ori ce moment individual, au servit cauzei comune — după părerea mea incorect — dar care după convingerea lor e interesul tuturor românilor din patrie.

Și eu cred, că însuși faptul, c'am avut ocaziunea, ca aceste chestiuni să le per-

citesc lucrările cu siguranță devin mai buni, mai ales citind „Cuvintele sufletesti“ despre cari Pierre Loti spune, că cuprinde lucruri, cari întrec prin mângăierea lor creștinismul.

Mulțumind Onor. auditor pentru bunăvoința și atențiunea cu care m'a urmărit termin cu una din înălțătoarele cugetări ale reginei poete, care ași dori mult să găsească adăpost și în sufletele noastre: „Nu e decât o singură fericire: datoria; nu e decât o singură mângăiere: munca; nu e decât o singură plăcere: frumosul“.¹⁾

Prof. G. Precup.

Cugetări.

Culese de I. P. C.

Maria, tu ești mai înaltă decât ori ce, afară de Dumnezeu; tu ești mai frumoasă decât cheruvimii și serafimii și decât toate oștile cerești. Sf. Epifaniu.

*

Maria, te preamăresc pe Tine, minunea cea mai mare din lume! Arborele vieții, crinul câmpurilor și izvorul mângăierilor și al îndurărilor. Sf. Efrem.

¹⁾ La sfârșitul conferinței s'au arătat cu skiopticonul 34 chipuri din viața Carmen Sylvei.

tractăm într'un cerc confidențial mai restrâns, poate ne-a apropiat mai tare de aceea înțelegere comună ce va fi de lipsă ca în viitor să nu permitem ca referințele românilor din Ungaria să se desvolte în atare direcție, care ar mări poate pentru totdeauna contrastul. Dacă cineva ar asemăna conținutul, tonul și felul rezoluțiunii de acum a comitetului național cu enunțarea de mai înainte, e imposibil să nu constate o moderație în ton, o anumită nizuință pentru înțelegere și pace, carea de și nu și-a ajuns ținta, a făcut — după părerea mea — o greșală, când s'au oprit în fața pasului decisiv, dar eu nu vreau să fac declarații, cari să detragă ceva din însămnătatea aceleia.

Acei stimați cetățeni, cari au mare influință asupra vieții spirituale a celei mai mari masse românești, au atins atari strune a dorinței de impacare și moderațiune, cari cred, că în totdeauna vor avea resunet în sufletul maghiarimei și se vad a îndrepta în aceea direcție nizuințele lor politice, în care direcție, după convingerea mea vor servi cu mult mai mare succes cauza românilor din patrie, ca și când s'ar reînnoiește de nou la politica atârării patimilor, a agitațiilor și denunțărilor.

Nici când n'am făcut secret din aceea, acum încă recunosc și e de mare interes național maghiar, ca elementul acela foarte prețios, ce-l reprezintă celea aproape trei milioane de români din Ungaria își va afla locul în cadrele politice naționale maghiare, în care nu vom fi contrari, ei prietini și aliați (Așa-e!) dar dacă aceasta e pentru maghiari de un interes foarte mare, pentru români e o chestie de existență.

Căci acel seminormativ, pe cari ne-a răușit să-l înjghebăm acum, poate fi foarte prețios pentru un stadiu transitoriu. Acesta reprezintă față de trecut un progres foarte însemnat dacă stimații domni vor face unul după altul pașii ce mai restează. Dar aceste semiînțelegeri, pe lângă cea mai mare bunăvoință, în ce privește guvernul, dieta și societatea maghiară, nu vor face posibil, să se ajungă la o așa situație încât să se poată în adevăr afla încă deslegarea.

Correspondențe.

Correspondență din Oradea.

Reuniunea „sf. Maria“ a credincioșilor grecat. rom. din Oradea-mare.

E într'adevăr minunată puterea Bisericii!

Abia s'a ivit în lume și lumea n'treagă s'a năpustit asupra ei cu o furie nemaipomenită, să o înce în sânge, s'o piardă. Persecuțiile sângeroase a veacurilor dintâi s'au dovedit svârcoliri neputincioase în fața admirabilei tării ce era în Biserică: ea e biruitoare și cucerește lumea n'treagă, imblânzește pe vrășmașii ne'mpăcați de mai înainte și-i supune jugului blând alui Isus.

Se ivesc atunci fii răi, cari lapădă dreptatea Bisericii, și învățând lucruri nouă, aduc desbinări, certuri între credincioși, rup o parte din trupul Bisericii. Atunci naște Biserica pe fii săi luminați, cari dovedesc în-

deajuns că cei-ce s'au rupt sunt departe d'adevăr și cari vindecă ranele și păzesc neștirbită învățătura adevărată.

Se nasc apoi oamenii cari învinovătesc Biserica cu binecuvântarea și aranjarea crimelor săvârșite de sălbătăcimea veacului de mijloc; o învinovătesc vrând să picur dispreț, ură față de Biserica sfântă.

Și mai apoi... mai apoi vin cu droaia oamenii înfumurați cari în numele înaintării a culturii, a științii nepărtinitoare și adevărate vreau să isgonească credința, să surpe Biserica, îi sapă temelile și hulesc și batjocoresc în fel și chip pe cei ce cutează să țină credința lor, cari au tăria să mărturisească fără rușine în față lumii că sunt creștini!

Folosesc invențiile minunate ale științii aplicându-le superficial și cu reavoință ca apoi să sape, să surpe pentru vecie temelia Bisericii și a credinții: sf. Scriptură și tradiția. Când dau greș cu aceasta silință în fața științii și a culturii nepărtinitoare, atunci să pun și atîta patimile cele mai josnice ale poporului de rând, — le făgăduesc mântuire prin împărțeala bunurilor trecătoare a acestei lumi, prin ștergerea oricărei deosebiri dintre oameni! Incet dar sigur smulg orice credință din suflete sub masca înșelătoare a frazelor frumos sunătoare, cari totdeauna află ușor crezământ; lucră cu reușită la stărpirea oricărui simț față de suflet și viața viitoare pe cari le declară de minciuni de lucruri neexistente.

Apoi cu o furie sălbatică, cu o consecvență nelancezită se aruncă asupra celor ce nu se apleacă tirăniei lor, și cu batjocuri, cu hule, cu clevetiri, cu ispite și cu alte mijloace păcătoase vreau să le verse frică, rușine, respect omenesc în suflete, ca apoi să le câștige mai ușor.

Și în mijlocul acestor lupte grele, a acestei frământări nesfârșite, a atacurilor cari ar doborî altă societate, — Biserica e biruitoare; ea stăpânește și întărește sufletele, trezește, apară și sporește credința, și cu o blândețe și siguranță neînvinșă cărmuește sufletele spre fericirea vieții de veci.

Cele mai mari spirite ale științii au fost credincioase; și dintr'aceștia unul a făcut mai mult pentru progresul și cultura universală decât toți gălăgioșii împreună. În zilele noastre încă adună sufletele, și a celor mai culti cași a celor simpli, și e în stare să le întărească într'atâta încât înfruntă orice batjocură, orice rugină, și-și mărturisesc credința constituindu-se zi de zi în reuniuni pii.

Astfel și credincioșii din Oradea atât de cuprinși de griji în acest oraș mare, — s'au adunat într'o reuniune pie în cinstea Preacuratei Fecioare Maria.

A fost gând bun și cucernic formarea acestei societăți așezate pe baze curat grecești, cari vor face și fac nespuse de mult bine întru ridicarea și pastrarea simțământului religios-moral, atât de periclitat în ziua de astăzi.

Pe credincioși îi îndeamnă — pe lângă împlinirea exactă a poruncii — a asculta sf. liturgie regulat și a să mărturisi și cumineca măcar odată în an — la recitarea în cor a minunatului „Paraclis“ al Preacuratei. În Dumineca întâie a fiecărei luni, iar la sărb. Preacuratei a Acatistului; îi îndeamnă la ajutorarea și înfrumșetarea Bisericii, cu un cuvânt la tot ce întărește

credința și mângâie sufletul, dându-i pace aici, iar apoi răsplată vecinică.

După mai multe constatări adunarea generală de constituire s'a ținut în 28 Dec. 1913 sub prezidiul Pod. Ioan Genț protopop. Adunare a primit statutele — aprobate apoi prin Preaven. Ordinariat — și s'a ales comisiunea care să conducă reuniunea spre înflorire.

La aceasta adunare s'au înscris 10 membri fondatori, 25 pe viață și 59 ordinari, numărul cărora s'a sporit la 15 fondatori, pe viață 27 și ordinari 82, în total 124. Să se iee în socotință, că aici suntem foarte puțini, și suntem împrăștiați în largul orașului întreg, ducând traiul greu al vieții; atunci numărul acesta ca început, trece așteptările noastre!

Comitetul ales pe 3 ani dovedește îndejuns puterea Bisericii, care stăpânește și în veacul acesta al necredinții sufletele și a oamenilor culti și învățați, căci toți râvnim la fericire și îndestulare, și aceste nu le aflăm afară de Biserică. A fost ales de președinte de onoare Dr. Florian Stan, canonic și vicar gen. episcopesc, iar în comitet următorii domni:

Ioan Genț, paroh protopop, președinte dirigent; Dr. Coriolan Pap, directorul „Bihorenei”, preș. laic; Petru Popescu paroh în Orbea (Ujváros); Dr. Dem. Kiss avocat, Gavril Rednic, deputat; Aloiziu Nyisztor protopop în penziune; Petru Tămăian prof. de preparandie și spiritualul clericilor; Victor Bolchiș secretar la dir. poștală; Dr. Sava Marta avocat; Dr. Grigore Egry avocat; Dem. Szabó inv. penz.; Vasile Radu stud. iurist; Dr. Traian Păscuțiu inginer; Dr. Vasile Kirvay prof. preparandial; Marcel Jarca cassar la Bihoreana; Dr. Vasile Blegye cand. de adv. și Traian Sfurlea c. de adv.

Cel dintâiu Paraclis a fost cântat de credincioși în 11 Ian. 1914, în Biserica din Oradea-Olosig, care a fost luminată cu o mulțime de lămpi electrice (introducerea electrutului și lămpile au costat 900 Cor.) dând un aspect feeric. La sfârșitul Paraclisului II. Sa Dr. Dem. Radu, împărtășind binecuvântarea arhierescă asupra reuniunii noastre, în cuvinte calde ne spune că Biserica noastră are două laude minunate a Preacuratei: Paraclisul și acatistul; și aceste ridicând mult evlavie, formează și baza reuniunii, și nu va întârzia a aduce roade înbelșugate. În îngrijirea sa părintească pune de o misiune a reuniunii concentrarea tuturor credincioșilor de-aici și așa și a servitorimii, cari, bieții, n'au prilej să-și îngrijească sufletele și sunt prada ispitelor. Ne spune vestea îmbucurătoare că în urmă facultăților cvincvenale, împărtășește indulgență pleneră tuturor membrilor, pe ziua de Bunăvestire.

Paraclisul al doilea s'a cântat în 1 Febr. 1914. Biserica a fost tixită de credincioși, cari cântau sau ascultau cu însuflețire lauda aceasta frumoasă; au fost de față chiar și oameni din sate îndepărtate.

E fapt, că și în vremea aceasta scurtă reuniunea noastră a avut darul să trezească cel mai mare interes și însuflețire față de aceste devoțiuni; credem tare, că va fi cu timpul factor însemnat în viața religioasă morală a orașului nostru! După ce s'au făcut pași prin Pod. Protopopi ca în întreaga dieceza să se formeze astfel de reuniuni pii, sperăm cu tărie, că Reuniunea noastră

este un început fericit al unei întinse vieți religioase și va însemna o pagină luminoasă în istoria diecezei noastre!

Cu ajutorul lui Dumnezeu și al Preacuratei am pășit și noi pe terenul de luptă, ca să lucrăm și noi la trezirea, întărirea și lățirea unei vieți adevărat religioase. Ne vom sili din răspuseri și, cu darul lui Dumnezeu, credem să reușim, căci am câștigat mare parte din tinerime, speranța viitorului

Dee Dumnezeu roadă bogată, și cu Dumnezeu înainte!

Correspondent.

Reviste.

Demonstrație navală în contra Greciei. Din sursă diplomatică să anunță, că marile Puteri se pregătesc a lua cele mai energice măsuri, în cazul dacă guvernului grecesc nu-i va succede a se înstăpâni asupra mișcării revoluționare din Epir. Din cauza aceasta între guvernele Triplicei s'a luat hotărârea, să trimeată vase de războiu în apele grecești demonstrând contra Greciei, ceace dacă nu ar succede, se vor debarca trupe pe țărmoșul grecesc, cari vor fi exclusiv luate din armata italiană. Aceste dispozițiuni militare vor trebui executate, căci în Epir revoluția ia proporții din ce în ce mai mari.

Turcia se pregătește de războiu. „New-York Herald” află din constantinopol, că Turcia face mari comenzi de arme și munițiuni, ceace probează, că Turcia se pregătește în vederea unui eventual războiu. Înarmările au început încă din timpul ministrului de războiu Izzet pașa. Ele continuă acum sub Enver-bey.

Diverse.

Cursuri suplimentare. Dl ministru al instrucției publice organizează și în vacanțele mari ale anului acesta ca de obicei cursuri de vară pentru învățătorii și învățătoarele școlilor populare. Se vor ține anume: cursuri pentru învățători în preparandiile din Arad, Baja, Budapesta, Igló, Miskunfélegyháza, Cluj, Losoncz, Sighetul Marmăției și Timișoara, iar pentru învățătoare în edificiul școlilor primare de stat din Eperjes, Szepesi St. Georgiu și Szabadka.

Programul acestora e același în toate cele 12 orașe și cuprinde următoarele cursuri:

1. Priviri asupra celor mai nouă idei și instituții pedagogice-sociale din străinătate și din patria noastră, 10 ore.

2. Desemnul și dexteritățile manuale în serviciul intuițiunii, 4 ore.

3. Instrucția limbii maghiare în școlile nemaghiare (cu explicarea noului plan de învățământ și a instrucției metodice) în 10 ore.

4. Propunerea cântărilor a desemnului și a lucrului manual în școlile primare (cu explicarea planului de învățământ și a instrucției) 8 ore.

5. Importanța practică a raporturilor sociale în legătură cu propunerea aritmetice și a științelor naturale, 5 ore.

6. Lecțiuni de model în legătură cu cursurile de sub p. 2—5, 12 ore.

7. Tovărășiile economice și învățătorul popular, 6 ore.

8. Modurile cele mai simple de contabilitate economică, 2 ore.

9. Ocupațiuni practice din desemn și din lucrul manual, 30 ore.

10. Excursii și vizitări de instituțiuni publice în după-amezile libere, după împrejurările locale.

În fiecare curs se primesc câte 50 de ascultători (ascultătoare), dintre cari 30 primesc gratuit din partea statului locuință și mâncare în diferite internate, și pe lângă aceasta și câte 15 coroane bani de drum, iar ceilalți primesc numai locuință gratuită. În ce privește mâncarea, aceasta o pot avea pe prețuri moderate în institut.

La aceste cursuri poate fi primit ori care învățător și învățătoare cu diplomă din țara întreagă. Petițiile în acest scop trebuie înaintate inspectorului regesc concernet până cel mult în 20 Martie st. n. a. c.

Oficiile parohiale sunt rugate să comunice imediat învățătorilor noștri cuprinsul acestei notificări.

La Academia populară, Duminecă, în 8 Martie n. a. c. va vorbi părintele Ioan Agârbiceanu, despre: Cultura Ardeleană în a două jumătate a veacului al 19-lea.

Începutul la orele 5 p. m. în sala de gimnastică.

Logodnă. Dșoara Livia Hulea și Nicolae Crețiu abs. de teol. logodiți.

Atentatul din Dobrițin. Cercetarea, ce a decurs în zilele din urmă, în România, pare a se fi infundat cu totul. Poliția din Cernăuț, a comis greșală de a publica prea din vreme numele presupușilor atentatori Avram și Mandasescu. Astfel adevărații atentatori Catarow și Kirilow, cari au comis atentatul folosindu-se numai de pașapoartele celor amentiti mai sus, au avut vreme, ca să se refugieze. Ei s'au înapoiat la București încă Luni seara, în ziua atentatului. Marți dimineața cetind foile din București și văzînd că poliția fi poate prinde ușor, pe baza pasapoartelor false, ce au folosit, s'au refugiat mai înainte ca poliția să pună mâna pe ei. Ambi atentatorii sunt ruși ortodoxi, agenți ai Rusiei. Kirilow nici nu știe românește, iar Catarow, cu toate că vorbește bine românește, este supus din Basarabia, o existență periculoasă, la care cunoștii au observat în zilele din urmă, o mulțime de bani în ruble rusești.

După unele informații, poliția din București ar fi reușit să dețină pe unul dintre atentatori, al cărui nume nu se știe. După știrile mai nouă unul dintre atentatori s'a înecat în Dunăre când a voit să treacă în Bulgaria. Kirilow este unul din matrozii revoltați pe vasul Potenkin, căruia afirmative i-s'ar fi promis agrafiarea dacă vâ da mână de ajutor în atentatul ce s'a săvârșit la Dobrițin.

Ținuta partidului național din Lugoj în chestia alegerii de deputat. Din Lugoj s'a anunțat, că conferența membrilor partidului național de acolo a hotărât să nu pună candidat pentru alegerea de deputat fixată pe 9 Martie a. c.

Adunarea generală a „Reuniunii Socialilor Români din Cluj se va ține în 8 Martie Duminică 1914 d. a. la orele 3 în localul Reuniunii (Strada Jokai Nr. 6).

1000 de emigranți într-o lună dintr'un comitat. Nu trebuie să ne mirăm de această cifră mult grăitoare dacă socotim sărăcia grozavă a sătenilor noștri. De ajutoarele din visteria țării nici nu mai vorbim, căci de nenunțateori am spus, că milioanele — la cari și noi avem drept — se risipesc, dar mult ne doare, că prin numărul nespuse de mare al emigranților, atâtea și atâtea familii românești îmbracă haină de jele mistuindu-se de nesiguranța celor plecați pentru câștigarea pâinii cea de toate zilele.

Partea Literară.

F. X. Wetzel.

Calea spre fericire.

— Pentru tinerime. —

Trad. de: P. A. N.

(Continuare).

Alipește-te de el, fă-ți-l prietin, căci o astfel de prietinie e mai scumpă decât aurul. „Un scut puternic e un credincios prietin, cine l-a aflat, comoară a câștigat. Nimica nu-i mai prețios decât un prietin bun și prețul credinței lui față de noi — nu-i aur și argint, care să-l cântărească. Un prietin credincios e un leac al vieții și ceice se tem de Domnul, îl vor afla“.

Iar de vei ajunge între oameni, cărora le plac vorbele urâte, rușinoase, arată-te, fii curajos și statornic. Nu te lăsa, rămâi serios și spune-le, că ție nu-ți plac vorbe de acelea, iar de nu vor înceta, pleacă de acolo.

Pe când părintele P. Roh, unul dintre cei mai vestiți predicatori, era student, a plecat cu soții săi la preumblare. Pe drum s'au mai întâlnit cu un tinăr. Toți erau veseli. Dar celce venise a început un cântec necuviincios. Dar Roh cât ce a auzit cântecul îndată i-a dat un așa ghiont puternic încât acela căzu în șanțul drumului, și s'a dus apoi între injurături infricoșate lăsând societatea cea veselă tot ca mai înainte de religioasă. Și mai târziu când P. Roh spunea cuiva întâmplarea aceasta mai spunea glumind: „In tot trupul am reumatism¹⁾, dar în mâna cu care l-am ghiotuit, n'am“.

Fii liniștit și nepăsător —, când te vor batjocori pentru credința și cuviosia ta. Căci dacă îți mărturisești pe față credința, ei totuș te vor cinsti în inima lor.

Alban Stolz, ne povestește despre un soldat, care în fiecare seară ingenunchia

lângă patu-i și așa își făcea rugăciunile de seara. La început soții lui îl râdeau și batjocoriau numindu-l „sfântul tunar“. Dar mai târziu unii au început să-l imiteze. Iată ce poate face pilda bună! „După părerea mea, — cum a fost un soldat la început așa rămâne și pe mai târziu; pentru că nimic nu e mai ușor unui tinăr, decât începând o viață bună, creștinească, așa să o ducă până la sfârșit“. Așa zicea generalul Gaston Sonis, care muri în 15 a lunii August anul 1887, lăsând, ca pe monumentul lui să scrie numai: „Miles Christi“ adecă: „Ostașul lui Hristos“.

De aceea, datorința fiecărui creștin e ca prin pilde bune să se străduiască a întoarce pe ceice sunt în mrejele patimilor, iarăș pe calea cea dreaptă. Numai cât să fim cu mare grijă, ca nu cumva voind să întoarcem pe cineva, să ne amăgească el pe noi. *Mai bine vom face dacă ne rugăm pentru cei rătăciți și, dacă prima încercare de a-i duce la calea cea adevărată n'a adus fructe, ne ferim pe mai departe de ei.* „Numai cel bun și cuvios, să ne fie prietin“ ziceau chiar și păgânii.

Dar vei zice poate, cum să-mi aleg eu numai prietini buni, căci prin părțile acestea nu cunosc pe nime? Eu îți răspund: întrebă pe stăpânul sau măestrul tău și te va îndruma de bună seamă; doar și lui îi zace la inimă să fi bun și să aibi numai prietini buni, căci știe din pățanie, că numai având slugă bună poate ajunge și el la vre-un câștig. Sau întrebă pe preotul de acolo, și el bucuros îți va spune.

Iar de ești în vre-un oraș, înscrie-te și tu în societățile tinerilor sau ale învățăceilor de acolo, — căci acum aproape în fiecare oraș sunt societăți de aceste. Și aici îți vei afla cu ușurință un prietin; dar alipește-te totdeauna de cel mai bun între membrii acelei societăți. Aici vei putea fi ca la tine acasă, aici afli un loc de intrunire, unde înțelepțește îți vei putea petrece ceasurile libere. Aici vor fi de bună seamă foi potrivite pentru tine și jocuri de petrecere. Ba se vor ține poate din timp în timp și intruniri de-ale societății, în cari se vor ține prelegeri instructive.

Acolo vei mai afla apoi cărți alese de cuprins frumos și potrivit pentru tine. Și de câtă însemnătate sunt acestea! Pentru că, oare câți vor fi tinerii, cari numai prin citirea foilor, revistelor și cărților rele și-au pierdut credința și bunele moravuri! I. I. Rousseau — un francez foarte învățat — numai fiindcă a citit încă de când era mic cărți rele, s'a făcut om fără Dumnezeu. Jouffroi¹⁾, după cum ne spune chiar el, numai prin citirea scrierilor rele a ajuns de s'a lăpădat de credință, și doar părintii lui erau catolici buni. În anul 1881 un ucenic de păpușar din Viena, a făcut un omor îngrozitor. Mai înainte de a înfăptui acel lucru mârșav citise un roman senzațional. În 1884 un ucenic cofetar Iosif Wentzeis de vre-o 13 ani, sta înaintea judecătorei din Paris sub acuză, că-și omorise stăpânul. Acesta, adecă, după ce l-a pus la câteva probe i-a dat drumul, fiindcă nu numai că era un bețiv și încerca a amăgi servitoarele, ci făcea și celea mai mari mișelii, ce și-l-ear putea închipui omul. Dar la rugărilor tatălui lui l-a primit iarăș, ca să mai

facă o încercare. Inșă tinărul i-a jurat o răsbunare crudă și într'o seară năpustindu-se asupra lui i-a înfipt cuțitul în plumână, așa că nefericitul muri după câteva minute, numai atâta vreme mai avușe ca să-l denunțe pe losif ucigașul. El își recunoscuse vinovăția înaintea scaunului judecătorei, dar le istorisi și cum ajuns până la un așa lucru. El citise într'o foaie, cum un ucenic de pitar de vre-o 14 ani mănindu-se pe stăpânul său îl omorî într'un colț mai întunecat al coridorului. Dar se mai scria în foaie, că pe ucigaș nu l-au pedepsit altcum, decât că, l-au închis într'un institut de îndreptare până când a implinit 21 ani. Pe tatăl său la auzul acestor vorbe îl năpădi un plâns amar pe când el își asculta pedepsa nepăsător. Iată îngrozitoarele urmări ale lecturii rele. *Și numai o singură scriere rea, încă poate strica chiar și pe cel mai bun tinăr.* De aceea ferește-te de ele ca de foc. Alegeți și citește numai cărți bune. Și peste tot: *în toate nedumeririle, de câteori ceva păs îți zace pe inimă, du-te la părintele tău sufletesc, la preot, care totdeauna îți va fi cel mai bun prietin și îndrumător.*

Așadară — vedeți cu toții — că mari foloase ne aduce o intrunire bună. Dar pe atât de rele urmări va aduce o intrunire rea. Și intruniri de acestea sunt multe în ziua de azi: liber-cugetătorii, social-democrații și alte multe, cari cearcă să câștige cât mai mulți tineri, cu cari să se ajute la ajungerea unei ținte fără Dumnezeu.

Iubite tinere, *nu intra în nici o societate în care nu afli un preot catolic.* Parăți-se aceea oricât de neprimejdioasă, fie oricât de atrăgătoare, căci în aceea, chiar de nu te vei strica, totuș nu te vei alege cu nimic folositor. Un tinăr bun numai 2 ani făcea parte din o societate de gimnastică, care își ținea exercițiile în fiecare Duminică înainte de ameazi, — și s'a și lăpădat de credință.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca „Unirii“.

1. Ben Hur, sau zilele lui Mesia de Levis Valace, 2 vol. 290
2. M. Eminescu, *Studiu critic* — 90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de C. Auner — 20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesiu Viciu — 12
5. *Din viața lui I. Micul*, de M. Străjan — 16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor — 30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.* 340
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu — 30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor — 16

Biblioteca din Blaj.

1. Vestitorii credinței vol. I. — 24
2. Impresii — 24
3. Sfânta Casă din Loreto — 24
4. Floricele din raiu — 24

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

¹⁾ O boală ce vine din răceală.

¹⁾ Cit. Joffroa.

„VULCAN“ societate industrială pe acțiuni,
B L A J.

Concurs.

Direcțiunea societății industriale pe acțiuni „Vulcan“ din Blaj prin aceasta publică concurs pentru întreprinderea lucrărilor de fabricare a produselor de cărămidărie și țiglărie, ce se pot produce cu instalațiunile fabricii de cărămizi și țigle din Blaj, proprietatea acestei societăți.

Mustra de ofert și contract, precum și condițiunile de lucrare se pot studia la biroul societății în orele oficiale, sau se pot cumpăra cu suma de 2 coroane.

Ofertul trebuie prezentat însoțit de un vadiu de 1000 cor., adică una mie coroane, până în 20 Martie st. n. la 12 ore din zi la subsemnata direcțiune.

Ofertele timbrate în regulă vor fi a se prezenta în covertă închisă și sigilată, prevăzută cu inscripțiunea:

„Ofert pentru întreprinderea lucrărilor de producere“.

Subsemnata direcțiune își susține dreptul de-a alege între concurenți, fără considerare la prețurile oferite, sau de-a renunța la ofertele incuse.

Blaj, luna Februarie 1914.

Direcțiunea.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul 2 cor.

Reuniune de Consum ca societate pe acții în Bouțarul inf. — Fogyasztási egyeslet mint részvénytársaság Alsóbouczáron.

Convocare.

Reuniunea de Consum ca societate pe acții în Bouțarul inferior își va ținea a VII-a adunare generală ordinară, Duminică în 22 Martie st. n. în localitatea institutului la 2 ore p. m. la care On. Acționari sunt rugați a lua parte în persoană sau prin delegați.

Program:

1. Raportul direcțiunii despre agendele institutului pe anul al VII-lea de gestiune.
2. Raportul comisiunii de supraveghere.
3. Darea absoluturului.
4. Alegerea comitetului de supraveghere pe 2 ani.
5. Eventuale propuneri.

Direcțiunea.

Meghívó.

Az alsóbouczári fogyasztási egyeslet mint részvénytársaság a VII-ik általános közgyűlését vasárnap Március hó 22-én saját helységében d. u. 2 órakor fogja megtartani, melyre a tisztelt részvényesek személyesen vagy képviselőjük által megjelenni sziveskedjenek.

Tárgy:

1. Az igazgatóság jelentése az intézet VII-ik működési évről.
2. Felülvizsgálóbizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. A felülvizsgálóbizottság 2 évre való megválasztása.
5. Esetleg indítványok.

Az igazgatóság.

Contul Bilanț la 31 Decembrie 1913. — Mérleg számla 1913. december hó 31-én.

Active. — Vagyon.

Coroane.

Cassa — Pénztár	2348·63
Marfă în prăvălie — Árucikkek üzletben	5705·38
Pretenziuni la acționari — Követelések a részvényeseknél	581·30
Mobilier — Butorzat	235·11
	<u>8870·42</u>

Pasive — Teher.

Coroane.

Capital social — Alaptőke	2000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	2034·30
Creditori — Adóságok	2000·—
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	42·40
Profit curat — Tiszta nyereség	2793·72
	<u>8870·42</u>

Contul Profit și Pierderi. — Nyereség és Veszteség számla.

Eșite. — Kiadás.

Spese general — Általános költség	8·75
Interese — Kamat	276·50
Marce postale — Bélyeg	10·—
Acțiis — Fogyasztási adó	41·32
Dare — Adó	93·—
Salare — Fizetések	1200·—
Profit — Tiszta nyereség	2793·72
	<u>4423·20</u>

Înrade. — Bevétel.

Profit la mărfuri — Nyereség árucikkeknél	4423·29
	<u>4423·29</u>

Bouțarul inferior, la 31 Decembrie 1913. — Alsóbouczá, 1913 december hó 31.

Romul Raca m. p.
director—igazgató.

Petruți Raca m. p.
cassar—penztárnok.

Iosif Olariu m. p.
contabi—könyvelő.

Membrii în direcțiune: — Igazgatósági tagok:

Delinesc Petru m. p.

Obrejan Iuon m. p.

Agliceriu Iuon m. p.

Raca Petruți m. p.

Contul bilanțului și al profitului examinându-le și confrontându-le cu câțile principale și auxiliare le-am aflat exacte și în consonanță.

A mérleg számlát és nyereség számlát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítván és megvizsgálván, helyeseknek és megfelelőeknek találtuk.

Bouțarul inferior, la 31 Ianuarie 1914. — Alsóbouczá, 1914. januar hó 31-én.

Obernauer Herman m. p.

Agliceriu Romulus m. p.

Ioan Boldea m. p.

membrii în comisia de supraveghere. — felülvizsgáló bizottsági tagok.

Balsamul apotecarului A. Thierry

e un mijloc neîntrecut la boale de plămâni și de piept, moderază catarul, oprește flegma, ușurează durerile tusei. Are efect escelent la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gât, friguri, în deosebi sgarciuri în stomac și colică. Vindecă boalele genitale și hemoroide, corăță răunchii și întărește apetitul și mistuirea. Servește tare bine contra durerilor de dinți, a dinților găunoși, contra mirosului de gură și și alte boale de dinți și de gură, încetează mirosul provenit din gură sau stômac. Mijloc bun contra limbricilor. Vindecă tot felul de răni, orbanț, beșici provenite din ferbințeli, buboaie, buburuze, răni provenite din arsură, membre degerate, sgrăbunțe, bube ce-au eșit pe piele dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, în deosebi când bântuie epidemii de influență, holeră și alte epidemii. Scrie la:

**A. THIERRY, apotecă la Ingerul păzitor
în Pregrada bei Rohitsch.**

12 sticle mici sau 6 mari, ori 1 sticlă mare specială 560 K.
La comande mai mari e prețul mult mai ieftin.

Singură veritabilă ALIFIE-CENTIFOLIA a lui THIERRY

împiedecă și oprește înveninarea sângelui. Face de prisos operațiile. Se folosește: la femei cari lăptează, la pornirea laptelui, împotriva împetirii pieptului, la orbanț, inflamație de picioare sau de os, răni, picioare umflate și la mănecarea osului; apoi la răniri de sabie, împunsături, împuscături, tăieturi și sdruncinări, precum și la înlăturarea din corp a obiectelor străine, ca: sticlă, țanduri, pietriș, alice, spini etc., la tot felul de umflături, răni, carbunc, chiar și la cancer (rac); la negei pe mâni sau la picioare, beșici, răni la picioare, răni de arsuri, la slăbire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri de urechi etc. etc.

2 cutii costă cor. 360, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu ramburs. Se capătă la apotecarul Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. En gros se află la drogeriile: Thalmayer și Seitz, Erezii Hochmeister și Frații Radanovits în Budapesta. Unde nu e deposit, să se comande direct dela:

**A. THIERRY, Apoteca la Ingerul păzitor în PREGRADA
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn). (70) 15—25.**

Concurs de licitațiune minuendă.

Intreprinzătorii doritori de-a executa lucrările necesare la edificarea bisericii din *Preluca nouă* (com. Solnoc-Doboca), conform planului aprobat de Prea Ven. Consistor din Gherla sub Nro 2831/913; prin aceasta să recearcă, să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cauțiunea C. 1300 adeca unamie treisute cor. număr, ori hârtii de valoare, Curatoratului din *Preluca nouă* (Uj Haragos) p. u. *Kápolnok-monostor*, cel mult până în 3 Maiu a a. c.; când se va ținea și lițitația minuendă.

Planul și condițiunile de edificare, preliminarul de spese aprobat de Prea Ven. Consistor din Gherla la 22 Martie 913 să poate vedea la preotul local.

Prețul de strigare este C. 10.000

Preluca nouă la 1 Martie 1914.

G. Petrovan
paroh gr.-cat.

Leon Birle
prim curator.

(11) 1—3

A APARUT și se află de vânzare la Librăria
Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-
bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-
ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.
" II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și
cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-
gate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premier ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în	
sfîna anulului 1912	K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689.48
Starca asigurarilor cu sfîrșitul anulului 1912	
) foc	133,667,241.—
) viață	11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

☞ **Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(8. 17—?)